

İlham Əliyev. Əli xalqın nəbzində olan islahatçı Prezident

Azərbaycanın və onun xalqının taleyinə görə məsuliyyət İlham Əliyevin üzərinə gənc yaşlarında düşmüşdü. Prezident seçildə onun 42 yaşı vardı. Müasir dünya tarixinə nəzər yetirsək, bu yaşda dövlət başçısına nadir hallarda rast gəlirik. Şəkkaklar vardı: bacarcıq mı? Bəzərdi. Zamanın çağırışı və xalqın seçimi ilə ona həvalə olunan bu missiyanın öhdəsindən heyratəmiz dərəcədə uğurla gəldi.

İlham Əliyevin həyatı uğur səhifələridir. Moskvada təhsil illəri, çətin neft danışıqları, hər ayı, hər ili tarixə yazılan 16 illik prezidentlik dövrü...

Bunu bir xarizma, fitri liderlik istedadı da hesab etmək olar. Üstəlik o, Heydər Əliyev məktəbi kəçib, siyasi-mənəvi baxışları bu məktəbdə formalaşmış. İdarəetməni dəhi siyasi xadim, müasir müstəqil dövlətimizin banisi, xalqımızın ulu öndəri Heydər Əliyevdən əxz edib. Siyasətdə varislik prinsipi Prezident İlham Əliyevin bir çox çıxışlarında qırmızı xətt kimi keçir. Onu dünya liderlərindən fərqləndirən ən üstün cəhət xalqla daim təmasda, ünsiyyətdə olmasıdır. Müsahibələrindən birində deyir: "Bu canlı ünsiyyət mənə əlimi xalqın nəbzində saxlamaq, nəyin insanları narahat etdiyini bilmək və əlbəttə qoruların yerinə yetirilməsinə nəzarət etmək imkanı verir".

Adı tariximizə islahatçı lider, inkişaf etmiş Azərbaycan dövlətinin qurucusu kimi düşmüş Prezidentimizin həyat yolunun bəzi səhifələrini birlikdə vərəqləyək.

MDBMI-nin ən gənc məzunu və müəllimi

Valideynləri onu məktəbə 6 yaşı tamam olmuş gənc uşaqlarıdır. Orta məktəbi bitirəndə isə 16 yaşı tamam olmağına baxmayaraq, bu yaşda pasport veriləndən sonra İlham Əliyev Moskvaya, ali məktəbə qəbul olunmağa arayıla getmişdi. İmtahanları uğurla verərək ilk cəhddə nüfuzlu ali məktəblərdən sayılan Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunun (MDBMI) ən gənc tələbəsi adını qazandı. İlk müstəqil həyat və ünsiyyət təcrübəsinə burada yiyələndi. İnstitutu bitirəndən sonra SSRİ-nin xarici ölkələrindən birindəki səfirliyinə təyinat alsa da, MDBMI-də qalmağa üstünlük verdi. Aspiranturaya daxil oldu, dissertasiya müdafiə etdi və 23 yaşında alma-materdə müəllim işləməyə başladı.

Ümumiyyətlə, İlham Əliyevin həyatının 15 ili MDBMI ilə bağlı olub. Həmin dövrü unudulmaz illər adlandırılan İlham Əliyev Rusiya telekanallarına müsahibəsində belə deyib: "Tələbəlik illəri hər bir insan üçün xüsusi illərdir. Bu, yetişməyə, müstəqil həyata qədəm qoymaq illəridir. Həmin illər mənə bilik, ünsiyyət təcrübəsi verib. Bu, ilk müstəqil həyat təcrübəsi idi".

Prezident İlham Əliyevin sözügedən müsahibəsi mənə Ulu Öndərimizin öz siyasi varisi barədə 16 il əvvəl dediyi sözləri xatırladı: "O, yüksək intellektli, pragmatik və düşüncəli, müasir dünya siyasətini və iqtisadiyyatını gözəl bilən, enerjili və təşəbbüskar bir şəxsdir".

İlham Əliyevin sonrakı siyasi fəaliyyətində, kamill dövlət xadimi kimi formalaşmasında MDBMI-də yiyələndiyi bilik və təcrübə, oradakı ab-hava mühüm rol oynayıb. Bu nüfuzlu institut da, öz növbəsində, məzunları arasında ilk Prezident olan İlham Əliyevlə qürur duyur. Bununla bağlı Nikolay Lebedevin İlham Əliyevə müraciətlə dediyi bu sözlərə rast gəlirik: "Mən Sizə həmişə bəş vermişəm. Siz bu qiymətə çəkilənlərin dövlətin rəhbəri kimi də layiqsiniz".

Mənə, İlham Əliyevin tələbəlik illərini və Prezidentlik fəaliyyətini ikicə cümlə ilə bu qədər dəqiq səciyyələndirən digər lakonik ifadə tapmaq çətinidir.

Çətin neft danışıqları və opponentləri inandırmaq məharəti

Azərbaycan müstəqilliyin ilk illərində ağır iqtisadi böhran yaşayırdı. Heydər Əliyevdən əvvəl iqtidarda olanları ona ağır miras qoymuşdular. Dövlət xəzinəsi boş idi. Belə vəziyyətdə heç bir iş görmək mümkün deyildi və ümid yalnız dənizin dibindəki neftə qalırdı.

Ulu Öndər çox böyük uzaqgörənliklə xarici şirkətləri Xəzər neftinin çıxarılmasına cəlb etməyə çalışırdı. Lakin o vaxt Azərbaycan riskli ölkə sayılırdı. Ulu Öndərin Vətəni və xalqı qarşısında tarixi xidmətlərindən biri də əcnəbi investitorları Azərbaycana sərmayə yatırmağın hədəfə getməyəcəyinə inandırması oldu.

Danışıqlar isə çətin gedirdi. Tərəflərdən hər biri öz maraqlarından çıxış edirdi. 1994-cü ilin martında Bakıda başlayan danışıqlar sonralar İstanbulda və Hyustonda davam etdirildi. Qarşı tərəf çox ağır şərtlər qoyurdu. Hətta belə bir şərt irəli sürülmüşdü ki, Azərbaycan Rusiya ilə razılaşsın Xəzərin hüquq statusunu həll etməyə, danışıqlar dayandırılacaq. Status məsələsinin həlli isə bir-iki ilin işi deyildi. Bu barədə məlumat alan Ulu Öndər o vaxt Dövlət Neft Şirkətinin xarici əlaqələr üzrə vitse-prezidenti vəzifəsində işləyən İlham Əliyevə Vaşinqtona göndərdi. O, okeanın o tayında çox faydalı görüşlər keçirib məsələni yoluna qoydu.

Uzun illər müəhədləri göstərən ki, İlham Əliyev şəxsi xidmətlərini qabartmağı xoşlamır. Neft danışıqlarında iştirakı barədə də nadir hallarda da danışır. Bu yaxınlarda "Əsrin müqaviləsi"nin 25 illiyi münasibətilə keçirilən mərasimdəki çıxışında yalnız onu dedi ki, Amerikanın Hyuston şəhərində bir aydan çox davam edən danışıqlar həlledici rol oynadı: "Dövlət Neft Şirkətinin rəhbərliyi - bizim dostumuz rəhmətlik Natiq Əliyev, Xoşbəxt Yusifzadə, Valeh Ələsgərov, mən və digər eməkdaşlar gəlirdiç investorları inandırmaq ki, Azərbaycana sərmayə qoymaq olar, sərmayə qoymaq lazımdır və Azərbaycana bu gün sərmayə qoyan sabah böyük fayda gərəcəkdir. Belə də oldu. "Əsrin kontraktı"nın icrasına qoyulmuş sərmayə artıqlaması ilə qaytarıldı. Xarici investitorlar milyardlarla dollar gəlir əldə etdilər. Azərbaycan dövləti yüz milyard dollardan çox gəlir əldə etdi".

Danışıqların iştirakçısı olmuş Xoşbəxt Yusifzadə xatırlayır: "Nəzərə almaq lazımdır ki, o vaxt müstəqillik yoluna təzəcə qədəm qoymuş Azərbaycanda neftçi müxtəssislərin xarici şirkətlərlə danışıqlarda kifayət qədər təcrübəsi yox idi. Lakin Moskvada Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunu bitirib, alimlik elmi dərəcəsi almış və sonra da həmin institutda dərş deməsi İlham Əliyevin ingilis dilini və beynəlxalq hüquq məsələlərini gözəl bilməsi, təərəfaşlanmızla birbaşa ünsiyyət qurub, mürəkkəb vəziyyətlərdən çıxış yollarını tapmaq və gərginliyi aradan qaldırmaq məharəti Vaşinqtonda səlahiyyətli şəxslərə görüşlərdə də özünü göstərdi".

Beləliklə, "Əsrin müqaviləsi" adını almış həmin neft kontraktı Azərbaycanı inkişaf yoluna çıxardı və

neft sənayesinin, bütövlükdə ölkənin sonrakı taleyində həlledici rol oynadı. Kontrakt çərçivəsində "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlar blokundan indiyədək 500 milyon ton neft çıxarılması, iki il əvvəl kontraktın müddətinin 2050-ci ilədək uzadılması 1994-cü ildə nə qədər düzgün qərar qəbul edildiyini bir daha təsdiqləyir.

Zamanın çağırışı və xalqın müdrik seçimi

On altı il əvvəl Azərbaycan zamanın yeni çağırışı ilə üz-üzə qalarkən xalqımız növbəti dəfə müdrik seçim edərək, gələcək taleyini Ulu Öndərimizin siyasi varisi İlham Əliyevə etibar etdi. Sözsüz ki, bu seçim Heydər Əliyev kursunun uğuru ilə yanaşı, onun varisinə inam və etimaddan qaynaqlanırdı.

İlham Əliyevin Prezidentlik dövrünü necə səciyyələndirmək olar? Bir cümlə ilə desək, bu illər ərzində Azərbaycan qədər inkişaf edən ikinci ölkə olmayıb: istər iqtisadi-sosial və siyasi baxımdan, istərsə də idarəçilik sisteminin təkmilləşdirilməsi və islahatların dinamikasını baxımdan.

Digər bəxış bucağından yanaşsaq, bu illər ərzində Azərbaycanın modernləşərək yeni keyfiyyət mərhələsinə qədəm qoyduğunu görə bilərik. Ölkə həyatının bütün sahələri yenilənərək tanınmaz dərəcədə dəyişib. Bu yeniləşmə xalqın rifah halının davamlı olaraq yüksəlməsi, mövcud problemlərin böyük qisminin həlli ilə müşayiət olunub, dövləti və xalqı vahid platformada birləşdirir.

Gözlerimiz qarşısında baş verən misilsiz inkişaf yalnız zəngin təbii sərvətlər - neft, qaz, bərəkətli torpaqlar hesabınımı mümkün olub? Yox, nefti və qazı Azərbaycandan qat-qat çox olan ölkələr var ki, səfalet içərisində yaşayır, münasıqlər girdə-bində boğulur.

Söhbət, ilk növbədə, liderin həlledici rolundan gedir. Pragmatizm, çevik və ağıllı dövlət siyasəti, sistemli və ardıcıl yanaşma, uzaqgörənlik və prinsipiallıq, yüksək idarəçilik və humanistik - bütün bunlar Prezident İlham Əliyevə xas olan liderlik keyfiyyətləridir. Azərbaycanın inkişafı, milli maraqlarımızın yüksək səviyyədə qorunması və təmin edilməsi dövlətimizin başçısının bu və digər ali keyfiyyətləri siyasətində mümkün olub. O, Azərbaycan zamanın çağırışlarına məharətlə uyğunlaşdıra bilib.

Prezident İlham Əliyev öz əsas vəzifəsini xalqına xidmətdə görür və hər bir məmurdan da bunu tələb edir. Yürütdüyü siyasətin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı, onun qayğıları dayanır. Elə buna görə də xalq öz liderinə bütün zamanlarda böyük dəstək göstərib və göstərir. Bunu son bir ildə keçirilən rəy sorğuları əyani şəkildə təsdiqləyir.

Etimad əmsalı və daim yüksələn reyting

Dünya praktikasına nəzər salsaq, prezident seçkilərindən sonra liderlərin reytinginin adətən aşağı düşdüyünü görürük. Bu, onunla izah olunur ki, dövlət başçıları seçkiqabağı vədlərinin heç də hamısını yerinə yetirə bilmir, yaxud cəmiyyətin mənafehi və maraqları ilə toqquşan addımlar atırlar. Onların fəaliyyətinin bəyənilmə əmsalı ən yaxşı halda 50-60 faizdən yuxarı qalxır.

Prezident İlham Əliyevin reytingi isə sabit və kifayət qədər yüksəkdir. Fransanın "Opinion Way" sosiolojisi tədqiqat institutunun Azərbaycanda son prezident seçkilərindən bir il sonra keçirdiyi rəy sorğusunun (2019-cu ilin aprel) nəticələri əhəlinin 85 faizindən çoxunun İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə görülən işləri dəstəklədiyini göstərdi. Prezidentin seçkiqabağı vədlərinin yerinə yetirilməsinin qiymətləndirilməsinə dair suala respondentlərin 75,6 faizi müsbət cavab verdi. İnstitutun rəhbəri Brünno Jaubar etiraf edir ki, sorğu azərbaycanlıların öz siyasi rəhbərliyindən çox razı olduğunu birmənalı şəkildə təsdiqlədi.

Azərbaycan Prezidentinin fəaliyyəti ilə bağlı daha bir rəy sorğusu bu yaxınlarda Sosial Tədqiqatlar Mərkəzi tərəfindən aparılıb. Sorğu zamanı, ümumilikdə, 1316 respondentdən İlham Əliyevin oktyabr ayındakı fəaliyyətini qiymətləndirmək xahiş olunub. Onların 77,5 faizi ölkə Prezidentinə inam və etimadın daha da artdığını, 18,1 faizi həmişəki inam və etibarın qorunub saxlanıldığını bildirib: üst-üstə 95,6 faiz.

Digər suallara verilən cavablar da maraqlı doğrudur. Məsələn, Azərbaycanda həyata keçirilən sosial-iqtisadi fəaliyyəti və bu sahədə Prezidentin son bir ildə apardığı islahatları respondentlərin 90,5 faizi, bölgələrin inkişafı üzrə görülən işləri isə 93,1 faizi müsbət qiymətləndirib.

Ölkəmizdə mövcud ictimai-siyasi və sosial-iqtisadi sabitliyin qorunub saxlanılmasını respondentlərin 80 faizindən çoxu Prezident İlham Əliyevin fəaliyyətinin ən uğurlu nəticəsi kimi dəyərləndirib. Bu yüksək qiymətin səbəbi adi gözle görülməyəcək qədər aydındır: regionda və dünyada bir çox mənfə proseslər yaşansa baxmayaraq, Azərbaycan öz dinamik sosial-iqtisadi inkişafını davam etdirib, xalqın əmin-amanlığı və rifahı namənə bütün zəruri addımlar atılıb, ardıcıl tədbirlər görüldü.

Ekspertlər Prezident İlham Əliyevə müsbət imicini şərtləndirən amillər sırasında 2018-ci ilin apreldən 2019-cu ilin aprelinədək olan dövrdə həya-

ta keçirilən struktur və kadr islahatlarını, dövlət idarəetməsinin səmərəsinin artırılması və səfflaşdırılması, cəmiyyəti narahat edən mənfə halların aradan qaldırılması istiqamətində atılan ciddi addımlarını xüsusi qeyd edirlər.

Vədlə işin vəhdəti

Bir qədər əvvəl qeyd etdiyimiz kimi, dövlət başçıların reytinginə birbaşa təsir edən ən mühüm amil seçkiqabağı vədlərə nə dərəcədə əməl olunmasıdır.

"Opinion Way" sosiolojisi tədqiqat institutunun bununla bağlı sualını rəyi soruşulanların 75,6 faizi müsbət cavablandırdı. Bu qiymət təbii ki, sözlə əməlin vəhdətindən qaynaqlanır, Prezident İlham Əliyevin indiyədək verdiyi heç bir vəd söz olaraq qalmayıb. Xatırlayırınsızsa, neft gəlirlərinin kəskin şəkildə azaldığı, dünyanın global maliyyə böhranı ilə üzləşdiyi vaxtlarda belə, Azərbaycanda sosial programların hamısı icra edilib. İlham Əliyev başladığı hər bir işi uğurla başa çatdırmağa nail olub. Azərbaycanın təşəbbüsü və iştirakı ilə həyata keçirilən transmilli energetika və nəqliyyat layihələrini, ölkəmizin azsaylı kosmik dövlətlər sırasına daxil olmasını da belə əlavə etsək, mənzərə daha da aydınlıqlar.

Əhəli ilə birbaşa təmasda olan Prezident cəmiyyəti düzdürdünər hər bir məsələdə xalqla həmrəylik nümayiş etdirərək qaldırılan məsələlərin həlli ilə bağlı operativ tədbirlər görüb. Çoxlarının vaxtında olar, İlham Əliyev 2003-cü ildə ilk dəfə Prezident seçilərkən 600 mindən çox iş yeri yaradılacağı bildirmişdi. O vaxt bəziləri buna fantastika kimi baxırdı. Prezident bu vədəni də yerinə yetirdi. Bu gün ölkəmizdə işsizlik 45 faizdən 5 faizə, yoxsulluq 50 faizdən 5 faizə enib.

2000-ci ilin əvvəllərində bölgələrin elektrik enerjisi, qaz və su təchizatı, yol infrastruktur, məktəblərin, xəstəxanaların vəziyyəti qənaətbəxş deyildi. Prezident əhəlini narahat edən bu məsələlərin tezliklə yoluna qoyulacağını dedi. Çox gözləmək lazım gəlmədi. Hazırda ölkə ərazisinin 95 faizi qazlaşdırılıb. On altı ildə 16 min kilometrə yaxın yol çəkilib. Üç mindən çox məktəb tikilib, 600-dən çox tibb müəssisəsi yenidən inşa olunub və ya təmir edilib. Bu müddətdə 30-dan çox elektrik stansiyası istifadəyə verilib və Azərbaycan elektrik enerjisi ixrac edən ölkəyə çevrilib.

İlham Əliyev Prezident seçildiyi ilk gündən ulu öndər Heydər Əliyevin siyasətini davam etdirəcəyinə söz vermişdi. Demədik ki, hər bir vətəndaşın Prezidenti olacaq. Bu və digər vədlərin hər biri əməli işlərlə tamamlanıb.

Azərbaycan heç vaxt tarixdə bu qədər güclü, bu qədər müstəqil və azad olmayıb. Bu güclü, sözün hər bir mənasında, müstəqil, gündən-günə modernləşən Azərbaycan İlham Əliyevin əsəridir.

Skeptiklərə cavab: iş və nəticə

Adətən yeni ideya, yaxud təşəbbüs irəli sürülməyə bəna baxanda, xüsusən də yeni ideya ilə Azərbaycan kimi yeni formalaşan kiçik bir ölkə çıxış etdikdə. Vaxtilə Heydər Əliyevin Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri ideyasının necə qarşılandığını yadıma salın. Skeptiklər Azərbaycan xeyal adlandırıldı. Ona hətta üç dəniz əfsanəsi adı verilmişdi.

Yaxud Prezident İlham Əliyevin ideyası olan Cənub Qaz Dəhlizi layihəsini götürək. TANAP boru kəmərinin çəkilməsi təşəbbüsünə də yeni skeptik yanaşma müşahidə olunurdu. Fikir vermişdinizsə, bunun baş tutmayacağı ilə bağlı çox söz-söhbət gedir, məqalələr yazılırdı.

Həmin məqam Çin televiziya müxbirinin də diqqətindən yayınmamışdı. Çinli müxbirin bu barədə sualını cavablandırın Prezident İlham Əliyev dedi ki, Bakı ilə Aralq dənizindəki Ceyhan arasında uzunluğu təxminən 2 min kilometr olan boru kəməri çəkilməsi ilə Azərbaycan skeptik düşüncəni darıdanmışdır. Həmin layihə başlayanda Azərbaycan indi olduğu qədər güclü deyildi, xarici maliyyə dəstəyindən çox asılı idi. Buna baxmayaraq, layihə uğurla başa çatdırdı.

Cənub Qaz Dəhlizinə gəlincə, o, daha böyük layihədir: 7 ölkəni əhatə edən, dəyəri 40 milyard dollar olan bu layihədə 10-a yaxın beynəlxalq bank, çoxsaylı şirkətlər iştirak edir. "Bu layihəni biz başlatdıq. Resursların həcmi, kəmərin necə tikiləcəyi, texniki çətinliklər, maliyyə mürəkkəbliyi və digər məsələlərə bağlı çox skeptik fikirlər var idi. Biz isə dedik: biz bunu başlamışıqsa, bunu edəcəyik. İndi demək olar ki, həmin layihə tamamlanmışdır. Buna görə, biz skeptik yanaşmaya sözlərlə deyil, atdıığımız addımlarla, gördüyümüz işlərlə cavab verməliyik", - deyər Azərbaycan Prezidenti müsahibəsində vurğulayırdı.

Təbii ki, bu gün skeptiklərin səsi eşidilmir. Xüsusən Cənub Qaz Dəhlizinin bir hissəsi olan TA-

NAP qaz kəmərinin Avropa ilə birləşən hissəsinin açılışı Azərbaycanın gücünü və qərarlılığını bir daha nümayiş etdirdi.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanın başladığı və ya qoşulduğu bütün layihələr onun tərəfindən tamamlanıb. İki il əvvəl Bakıda Türkiyə və Azərbaycanı, Mərkəzi Asiya və Çini birləşdirən Bakı-Tbilisi-Qars demir yolu xəttinin açılışı oldu. Avropa və Cənub-Şərqi Asiya arasında sürətli və sərfəli ticarət əlaqəsi yaratmaq məqsədi daşıyan digər mühüm layihənin - Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin Azərbaycanı keçən hissəsi demək olar yekunlaşdı.

Skeptik və qərəzli yanaşma Azərbaycanın ev sahibliyi etdiyi mühüm beynəlxalq tədbirlər ərəfsində də özünü göstərirdi. Belələrində cavab yene iş və uğurlu nəticə ilə verildi. Siyahı yetərinəcə zəngin və coxspektrlidir: Ümumdünya Mədəniyyətə Ayrılan Dialog Forumu, BMT-nin Sivilizasiyalararası Alyansının Global Forumu, Dünya Dini Liderlərinin Sammiti, həmçinin birinci Avropa Oyunları, IV İslam Həmrəyliyi Oyunları, Forumula 1 yansları...

Mövzunu yekunlaşdırarkən onu da qeyd etməyi lazım bilirik ki, bir müddət əvvəl Bakıda yüksək səviyyədə təşkil olunan Qoşulmama Hərəkatının Zirvə Görüşü dünyada güclü əks-səda doğurdu, skeptiklər də, bədxahlarımız da növbəti tutarlı cavab oldular.

Yerində və vaxtında deyilən söz

Son 16 ildə biz möhtərəm Prezidentimizin bir çox beynəlxalq tribunalarda cəsərətili, dərin məntiqə söykənən çıxışlarının şahidi olmuşuq. İlham Əliyev ikili standartları çəkinmədən tənqid edir, milli maraqlarını qətiyyətlə qoruyur. Liderin qətiyyətinin, iradəsinin nəticəsidir ki, ən ağır vəziyyətlərdə belə Azərbaycan heç kimin qarşısında baş əymir, sözü-nü cəsərətlə və açıq deyir.

Yerində və vaxtında deyilən söz, əlbəttə, daha kəsərlir, daha təsirli olur. Çox da uzağa getmədən son vaxtlar baş vermiş iki hadisəni xatırlamaq kifayət edər. Ermənistanın baş naziri Paşinyan Dağlıq Qarabağın münasibiyəti ilə bağlı sərəm fikirlər səsləndirmişdi. Azərbaycan Prezidenti ona cavab verməyə tələsmədi, bunun üçün münasib məqam gözlədi.

Nəhayət, belə bir məqam yetişdi. İlham Əliyev sözünü Rusiyada, "Valday" Diskussiya Klubunun tribunasında dedi: "Qarabağ Azərbaycandır və nida işarəsidir". Mötəbər tribunada, canlı efrıda deyilən bu sözü bütün dünya eşitdi. Hamıya bir daha aqah oldu ki, Qarabağ Azərbaycandır. Azərbaycanın lideri münasıqlə ilə bağlı haqlı mövqeyindən bir addım da geri çəkilmir deyil.

Ermənistan rəhbərliyinin əsl mahiyyətini açıq göstərən, ifşa edən növbəti bəyanat bir neçə gün sonra Aşqabadda, MDB dövlət başçıların zirvə görüşündə səsləndi. Azərbaycan Prezidenti diqqətli Ermənistanda nasist Qaregin Nijdeyə ucaldımlı fikirlər əbdiyyəyə yönəldi. Dedi ki, MDB məkanında fəstihlə abidələr ucaldımlası yolverilməzdir və Yevrendakı abidə sökülməlidir. İlham Əliyevin səsləndirdiyi bu fikir ətrafında hətə də müzakirələr gedir, Ermənistan rəhbərliyinin mövqeyi pislənir.

Dünyada artmaqda olan islamofobiyanı kəskin tənqid edən İlham Əliyev müsləman və İslam həmrəyiliyinə inadlı çağırışları ilə də yadda qalıb. Bununla bağlı son çıxışlarının birində səsləndirdiyi fikir hamımızın ürəyindən xəbər verdi: "Mən müsləman ölkələrinə dəfələrlə müraciət etmişəm. Açıq müraciət etməmiş ki, siz Ermənistanla necə qucaqlaşırınsız? Siz bunların liderlərini necə dəvət edirsiniz? Görmürsünüzümü ki, bunlar bizim məsələmizdir yerlə bir edirlər? Görmürsünüz ki, bizim məsələmizi təhəzir edirlər? Gedin, baxın, o şəkillər var, onlar Ağdam məscidini, Şuşa məscidlərini, işğal edilmiş digər torpaqlardakı məscidləri nə günə qoydular? Bu, axı təkcə bizim məscidlərimiz deyil, bütün müsləmanlərin məscidləridir. Buna necə göz yummaq olar?"

İnqilabi islahatlar və brend layihə olan "ASAN xidmət"

Bu gün dünya İlham Əliyevi islahatçı Prezident kimi tanıyır və qəbul edir. Dünya Bankının "Doing Business-2020" hesabatında Azərbaycan ən islahatçı 20 ölkə sırasında yer alıb. Davos Ümumdünya İqtisadi Forumunun hesabatında hökumətin uzunmüddətli strategiyasına görə ölkəmiz 10-cu, rəhbərliyin islahatlara meyillilik səviyyəsinə görə isə 5-ci yerdədir.

Azərbaycan vətəndaşları ölkə rəhbərliyinin sürürlu seçimi olan islahatların bilavasitə şahididir, onun müsbət nəticələrini gündəlik həyatda hiss edirlər. Son bir ildə isə islahatlar daha dərin, inqilabi xarakter alıb. Dövlətimizin başçısı bunun anonsunu 2018-ci ilin aprelinədə, prezident seçkiləri ərəfsində vermişdi: "Gələcəkdə əsas məsələ yene də idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, fəaliyyətimizin səmərəsinin artırılması, sahibkarlar və iqtisadiyyatın şəxələndirilməsi üçün daha yaxşı şərait yaradılması olacaq".

Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyində çıxışı zamanı da islahatların önəmini vurğulayan Prezident İlham Əliyev bu sahədə daha böyük addımlar atılacağını bildirdi. Çox keçmədən dövlət idarəçiliyi sistemində növbəti köklü islahat və kadr dəyişiklikləri aparıldı. Ardınca V çağırış Milli Məclis buraxıldı və parlamentə yeni seçkilər təyin olundu.

Hər bir islahatın inkişafı və xalqın rifahına xidmət etdiyi göz qabağındadır. Bir fakta diqqət yetirmək kifayət edər: son iqtisadi islahatlar nəticəsində təkəca bu ilin on ayında bütöycəyə 850 milyon manatdan çox əlavə gəlir daxil olub. Həmin vəsait sosial sahəyə, əhəlinin rifahına yönəldilib. Reallaşdırılan böyük sosial paket 4,2 milyon nəfərdən çox insanın bütöcasinə müsbət təsir edib. Minimum əməkhaqqı iki dəfə, minimum pensiya 70 faiz artırılıb. Tələbələrə təqaüdlərində, məcburi köçkünlərə verilən sosial yardımlarda da əhəmiyyətli artımlar olub.

Daha bir məqam diqqət çəkir: həyatın bütün sahələrini əhatə edən, dünyada maraqla qarşılanan islahatların təşəbbüskarı Prezidentin özüdür. İlham Əliyevin mühüm təşəbbüslərindən olan "ASAN xidmət" Azərbaycanın intellektual brendi kimi dünyaya səs salıb. Əhəlinin gündəlik təmasda olduğu xidmət sektorunda korrupsiyaya, rüşvətə, bürokratiyaya, süründürməçiliyə siper çəkən "ASAN xidmət" sirdən bir layihə deyil, mahiyyət etibarilə bütün ölkədə vətəndaş məmnunluğu doğuran, ictimai şüurda inqilabi dəyişikliklər yaradan köklü islahatdır. Son rəy sorğularına əsasən, vətəndaşların xidmətdən məmnunluğu 99,4 faiz təşkil edir. Şəbəksəsi gətirdikcə genişlənən "ASAN xidmət" mərkəzlərinə indiyədək 34 milyondan çox müraciət olub. Həm məmnunluq əmsalı, həm də müraciətlərin sayı layihənin çox böyük səmərəsindən xəbər verir.

Ailə ocağı və uğura yol

Prezident İlham Əliyev müsahibələrindən birində əsude vaxtını ailəsi ilə keçirdiyini, həyat üçün enerjini məhz ailəsində aldığı deyib. Bu da öz sözüdür: "Mən o insanlardanam ki, işə səvine-səvine gedir və işdən evə səvine-səvine qayıdıram".

İlham Əliyev və Mehriban xanım uzun illərdi həyat yollarında birgə addımlayırlar. Azərbaycanın ictimai-siyasi, mədəni həyatında fəal rol oynayan, yüksək intellektli malik, prinsipial və xeyirxah insan olan birinci xanım Mehriban Əliyeva xalqın böyük məhəbbətini, rəğbətini qazanıb. Onun 15 ildir ki, rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu öz mühüm proqramları, bənzərsiz layihələri ilə ölkəmizin inkişafına dəyərli töhfələr verir. Bu illər ərzində "Yeni-ləşən Azərbaycançılıq" yeni məktəb" proqramı çərçivəsində üç mindən çox məktəb binası əsaslı təmir olunub və ya yenidən tikilib. Fondun xətti və dəstəyi ilə minlərlə insan tibbi müalicə alıb. Fond, həmçinin maddi-mənəvi isrimizin qorunmasında əvəzolunmaz rol oynayır. Odur ki, Mehriban Əliyevanın Birinci vitse-prezident təyini olunması gördüyü işlərin məntiqi nəticəsi kimi rəğbətlə qarşılandı.

Mehriban xanım Prezidentin ən yaxın silahdaşdır. Birinci xanım kimi üzərinə düşən missiyanın məsuliyyətini dərindən dərk edərək ölkə üçün tələyüklü məsələlərin həllində dövlətimizin başçısına çox böyük dəstək verir. Hesab edir ki, dövlət qurumlarında çalışan hər kəs gündəlik fəaliyyətində "insanpərvərlik, mərhəmət, qarşılıqlı hörmət, məhribançılıq" kimi mənəvi dəyərləri uca tutmalıdır və yalnız bu halda ən yüksək qələbələr əldə etmək, ən böyük zirvələrə qalxmaq olar.

Zəhmətə, İlham Əliyevin uğurlu yolu başlanğıcını məhə ideal ailə ocağından götürüb. O, zamanımızın dahi siyasi xadimlərindən biri olan Heydər Əliyevin və görkəmli alimimiz Zərifə Əliyevanın əlindən su içib, onların tərbiyəsini görüb. Sonradan tale ona Mehriban xanım kimi əsil-nəcəbətili, həssas qəlbli, mənən zəngin ömür-gün yoldaşı nəsib edib. Prezidentin və birinci xanımın ictimai-siyasi baxışları üst-üstə düşür, bir-birini tamamlayır və bu, Azərbaycanın uğurlarını şərtləndirən amillərdən biridir. Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın bu ilin noyabrında Moskvaya etdiyi uğurlu səfər, RF Prezidenti Vladimir Putin və Baş Nazir Dmtri Medvedevlə apardığı danışıqlar onun beynəlxalq imicinin göstəricisi kimi diqqət çəkir.

Ulu Öndərimiz təcrübəsini zamanında addım-addım öz varisinə ötürüb, ona müxtəlif vəziyyətlərdə necə davranmaq lazım gəldiyini öyrədir. Bunun nəticəsidir ki, Azərbaycanın XXI əsrdə yeni lideri olan İlham Əliyev öz dövrünü, zamanı qabaqlayan, mükəmməl xarakterli malik kamill şəxsiyyət kimi yetişib və bu, Prezidentimizin istər daxili, istərsə də xarici siyasətdə atdığı hər bir addımda özünü göstərir. O, narahat bir regionda yerləşən Azərbaycanı təhlükəsizlik adasına, müasir iqtisadiyyata malik ölkəyə, dünyada söz və nüfuz sahibinə çevirir. Xüsusən nəhəng transmilli layihə olan TANAP-ın reallaşması Prezident İlham Əliyevin şöhrətini daha da artırır. Onun liderliyi ilə bağlı yalnız son bir ayda səsləndirilən fikirlərə diqqət yetirək.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdöğan: TANAP-ın reallaşmasında qaradaşım İlham Əliyevin liderliyini unutmmaq əslə mümkündür deyil.

Gürcüstan Prezidenti Salome Zuraşvili: TANAP layihəsinin həyata keçirilməsində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin xidmətləri əvəzsizdir. O, zamanəmizin ən uğurlu liderlərindən biridir.

Iordaniya Kralı II Abdullah: Beynəlxalq arenada Siz çox vacib rol oynayırsınız. Sizə regionda və dünyada oynadığınız rolunuza görə təşəkkürümü bildirirəm. Mən Sizin liderliyinizə, ölkəmizə münasibətdə xeyirxahlığınızla və dəstəyinizə hər zaman arxalanıram.